

Materijali u kiparstvu: Tekstil u mediju kiparstva

Rukavina, Iva

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:523310>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA VIZUALNU I MEDIJSKU UMJETNOST
SVEUČILIŠNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

IVA RUKAVINA

**MATERIJALI U KIPARSTVU – TEKSTIL U
MEDIJU KIPARSTVA**

ZAVRŠNI RAD

MENTOR:

doc. dr. art. Margareta Lekić

SUMENTOR:

Josipa Stojanović, umj. surad.

Osijek, 2024.

Sažetak

Likovni dio završnog rada *Vrlo zapetljana priča* načinjen je od različitih vrsta tekstila. Zamišljeno je da se osim vizualno doživljava i taktilno. Od rođenja djeca uče dodirom. Vjeruje se da je dodir jedno od prvih osjetila koje se razvija još u maternici. Taktilno je učenje važno za normalni razvoj svakog djeteta. S vremenom, kako ljudi odrastaju, gube „razigranu“ znatiželju, jer su naučeni ne dodirivati stvari oko sebe ako ne moraju, bilo to jer je nešto odbojno ili jednostavno ne smiju ili nemaju tu potrebu. Umjetnička djela u većini slučajeva ne smijemo dodirivati zbog zaštite, a pojedine ne možemo ni izbliza promatrati. Tekstura je bitna komponenta umjetničkog djela, pogotovo kada se govori o skulpturi, ali ju najčešće doživljavamo samo vizualno. Cilj je ovoga je rada napraviti djelo koje pobuđuje potisnutu dječju potrebu za dodirom, koji, kombinacijom raznih tekstura tekstila i nježnih boja, poziva da se doživi taktilno, da se „uroni“ u njega.

Ključne riječi: tekstil, taktilno, djetinjstvo, interaktivna umjetnost, organska skulptura,

The practical part of the undergraduate thesis *A very tangled story* is made of different types of textiles. It is intended to be experienced not only visually but also tactilely. From birth, children learn by touch. It is believed that touch is one of the first senses that develops in the womb. Tactile learning is important for the normal development of every child. Over time, as people grow up, they lose their "playful" curiosity, because they are taught not to touch things around them if they don't have to, either because something is repulsive or they simply can't or don't have the need. In most cases, we are not allowed to touch the works of art due to protection, and we cannot even look at some of them up close. Texture is an essential component of a work of art, especially when talking about sculpture, but most often we experience it only visually. The goal of this work is to create a piece of art that awakens the repressed children's need for touch, which, through the combination of various textile textures and soft colors, invites to experience it tactilely, to "immerse" in it.

Keywords: textile, tactile, childhood, interactive art, organic sculpture,

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Iva Rukavina potvrđujem da je moj
završni rad

diplomski/završni

pod naslovom Materijali u kiparstvu – tekstil u mediju
kiparstva

te mentorstvom doc. dr. art. Margarete
Lekić

rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku, 06.09.2024

Potpis

Iva Rukavina

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Tekstil kroz povijest i povijest umjetnosti.....	2
3. Učenje dodirom	5
4. Referentni primjeri i motivacija.....	7
5. Vrlo zapetljana priča	10
6. Zaključak.....	15
7. Literatura	16
8. Prilozi	18

1. Uvod

U ovom pisanom radu pojasnit će se praktični rad pod naslovom *Materijali u kiparstvu – tekstil kao medij u skulpturi: Vrlo zapetljana priča*. Rad *Vrlo zapetljana priča* skulptura je koja formalno pripada organskoj apstrakciji, izrađena upotrebom nekoliko vrsta tekstila. Sastoji se od mnoštva isprepletenih cjevastih formi ispunjenih poliesterskim materijalom koji se uobičajeno koristi za izradu jastuka ili plišanih igračaka. Tehnike korištene za izradu većinom su razni načini heklanja i pletenja. Uglavnom su odabrani materijali koji su pastelnih, svijetlih i nježnih boja. Cilj je da svojim mekanim izgledom privlači promatrača da dotakne rad te da probudi možda potisnutu želju, znatiželjno dijete u sebi. U poglavlju *Tekstil kroz povijest i povijest umjetnosti* pojasnit će se povijest tekstila kao materijala, a u poglavlju *Učenje dodirom* govorit će se o važnosti dodira u širokom poimanju ljudskog života. Osim toga, u poglavlju *Referentni primjeri i motivacija* navest će se autori koji su bili motivacija za izradu rada poput Sare Lucas.

2. Tekstil kroz povijest i povijest umjetnosti

Jedan od najstarijih materijala u umjetnosti je upravo tekstil. Još od neolitskog razdoblja ljudi su se izražavali uporabom tekstila, kada materijal nije imao samo funkcionalnu, već različite druge namjene: ukrašavanje, simbolične ili ritualne svrhe, vjerske ceremonije i slično. Tekstil je prvenstveno imao funkcionalnu svrhu, vizualna vrijednost bila je u drugom planu, od samih početaka civilizacije koristio se za izradu odjeće i drugih predmeta koji nas griju, poput deka koje pružaju toplinu, do ukrasa palača te nenamjernog pokušaja umjetničkog izražavanja. U prapovijesti ljudi su koristili najviše životinjska krzna i kožu. Kako su se civilizacije razvijale, izrada tkanina postala je sve kompleksnija, razvijaju se tehnike za izradu tekstila. Sve se proizvodilo ručno, od izrade tadašnje vune do izrade predmeta. Egipatske grobnice (oko 3 000.–5 000. pr. Kr.) otkrile su tkanine i odjevne predmete ukrašene složenim vezovima i simbolima. Tekstilni artefakti služili su ne samo kao odjeća već i kao simboli i ukrasi – u vjerskim ceremonijama i kraljevskim pogrebima tekstil je korišten za pokrivanje mumija i obrede posvećivanja. Tekstilna proizvodnja u starom Egiptu bila je razvijena i sofisticirana. Najčešće su koristili lan koji je bio pogodan za izradu odjeće koja je odgovara klimatskim uvjetima. Zahvaljujući suhom pustinjskom podneblju velik je broj sačuvanih artefakata. Tekstilni artefakti pružaju uvid u ekonomiju, društveni status, estetske vrijednosti, dublje razumijevanje kulture drevnog Egipta. Kroz povijest odjevni predmeti primaran su oblik tekstilne umjetnosti, no kako je vrijeme prolazilo, imućni ljudi u društvu počinju ukrašavati svoje domove tekstilom. Ukrašavali su podove tepisima, namještaj i zidove. Srednjovjekovne tapiserije igrale su važnu ulogu u dekoraciji interijera. Prikazivale su religijske teme, mitološke teme, scene iz svakodnevnog života te su izražavale moć i bogatstvo vlasnika. Česti materijali su vuna, svila itd., ukrašavane su zlatnim ili srebrnim nitima. Jedan od poznatih primjera je Bayeux tapiserija (slika br. 1) nastala u 11. stoljeću i prikazuje normansko osvajanje Engleske, duga je 70 metara. Tekstilni radovi tog doba često su ukrašavali crkve i dvorce pružajući umjetničke i obrazovne funkcije. Jedna od prekretnica u proizvodnji tekstila bila je industrijska revolucija. Kako se tkanina mogla proizvoditi strojevima, postaje pristupačnija ljudima svih slojeva društva. Takav razvoj i promjene u društvu otvaraju priliku za eksperimentiranje. Tekstil je širok pojam pa dopušta umjetnicima da ga koriste na značajno različite načine.¹ Od početka obrada tekstila

¹ Barnes, S. i Cole, M. (2022). Textile Art: How an Ancient Practice Continues To Reinvent Itself. [pristup: 22.07.2024]

smatra se ženskim zanatom, a u današnje vrijeme razvila se u granu umjetnosti koja je zamrsila granicu umjetnosti i zanata. Tekstil je kroz povijest prošao dugačak put od izrade funkcionalnih predmeta do edukativnih tapiserija koje pričaju priče pa i isključivo dekorativnih predmeta. Tijekom 20. stoljeća žene su i dalje bile marginalizirane u umjetničkom svijetu pa su se mnoge od njih okrenule tekstu, mediju tradicionalno povezanim sa ženskim radom tijekom povijesti. Koriste tekstil kao medij za prenošenje političkih poruka, osviještenja aktualnih problema u svijetu, ekoloških problema itd. pa tako tekstil ima jake veze s feminističkim pokretom.² Tijekom 20. stoljeća mnoge feminističke umjetnice, poput Judy Chicago i Miriam Schapiro, koristile su tekstil kao medij za izražavanje ženskog iskustva i kritiku tradicionalnih rodni uloga. Tekstil se pretvorio u simbol feminističkog otpora i inovacije u umjetnosti. Moderna tekstilna umjetnost u kombinaciji s feminističkim pokretom odigrala je jednu od ključnih uloga u redefiniranju uloge žena u umjetnosti i društvu³.

² Rogers, K. Art History 101: Unraveling the History of Textile Art. [pristup: 22.07.2024]

³ Stephenson, K., (2022), The art story: Textile Art [pristup: 03.09.2024]

Slika 1: egipatska haljina Tarkhan (oko 3000. god. pr. Kr.)

Slika 2: fragment Bayeux tapiserije. 11.st.

3. Učenje dodirom

Prvo osjetilo koje čovjek razvija je dodir. Razvija se još u maternici i to nam je prvi kontakt s vanjskim svijetom. Također to je jedno od osjetila koje za razliku od ostalih ne slabi starenjem. Dodir je iznimno važan za razvoj i učenje. Ljudski prsti pomoću iznimno osjetljivih živaca prenose informacija do mozga. Osjetilne informacije mozak procesira i sakuplja. Dodir nije samo bitan za trenutno sakupljanje informacija, već je izuzetno bitan za normalan razvoj tjelesnih, kognitivnih, socijalnih i jezičnih sposobnosti. Dodir i taktilno učenje nisu samo bitni u ranim fazama razvijanja djeteta već tijekom cijelog života. Nekim je ljudima lakše učiti taktilno nego auditivno ili vizualno, pa taktilno sakupljenim informacijama unapređuju ostale sposobnosti učenja. Primjer toga bila bi stres loptica koja može pomoći da se fokusiramo na slušanje i tako prikupimo informacije. Ljudi koji su više skloni taktilnom učenju često imaju izražen interes za izradu opipljivih, materijalnih stvari, bilo to makete, crtanje, slikanje, izrada skulptura i slično, također često preferiraju biti u pokretu kao što je neka vrsta sporta ili plesa. Sve su to aktivnosti koje angažiraju dio mozga zvan *corpus callosum*. Somatosenzorni sustav dio je centralnog živčanog sustava odgovoran za dodir. Osjetilo dodira jedno je od najrazvijenijih osjetila kod beba jer se počinje razvijati jako rano, razvijeniji je od osjetila poput vida, okusa ili sluha. Istraživanje *Discriminative and affective touch: sensing and feeling* pokazuje da ljudski mozak doživljava dodir na dva načina. Jedan nam daje osjetilne činjenice poput temperature, teksture, pritiska, lokacije dodira itd. dok je drugi način za doživljaj dodira emocionalni i socijalni, kojim se opisuje emocionalno značenje dodira i određuje socijalne implikacije tog dodira. To nam govori da dodir ne doživljavamo samo fizički. Emocije iza nekog dodira direktno utječu na našu fizičku reakciju. Dodir može izazvati emocije poput uzbuđenja, straha, gađenja, sigurnosti itd. Znanstvena istraživanja otkrivaju da je somatosenzorni sustav osjetljiv na emocije koje su potaknute dodirom. Istraživanje *Discriminative and affective touch: sensing and feeling* nastalo je međunarodnom suradnjom istraživača sa Sveučilišta Liverpool John Moores u Velikoj Britaniji i Sveučilišta u Göteborgu u Švedskoj. Istraživanje su proveli F. McGlone, J. Wessberg i H. Olausson. Tema njihova istraživanja su dvije glavne vrste dodira: diskriminativni (koji pomaže prepoznati svojstva objekata) i afektivni (emocionalno obojen dodir). Istraživanjem su pokazali da specijalizirani C-taktilni (CT) mehanoreceptori, koji se mogu pronaći na mjestima gdje se na koži nalazi dlaka, igraju ključnu ulogu u doživljaju dodira, to je povezano s emocionalnim procesiranjem u mozgu, posebno u insularnom korteksu. Oba dijela mozga koja su odgovorna za osjet dodira

procesiraju socijalno značenje i emocije tog dodira. Tom činjenicom saznajemo da emocionalna percepcija povezana s dodiranjem može promijeniti naš doživljaj tog dodira.⁴ Postoji puno dokaza koji povezuju nedostatak ljudskog dodira s depresijom, agresijom, problemima s pamćenjem, pa čak i bolesti. Iako ne postoje dokazani razlozi zašto dodir u tolikoj mjeri utječe na čovjeka, postoji nekoliko teorija koje objašnjavaju moguća rješenja. Jedna od njih je *Attachment Theory* koja govori o tome da ako dijete od svojih roditelja ne dobije nužne količine pozitivnog dodira, što znači da to dijete roditelji emocionalno zanemaruju, dijete ne razvija emocionalnu povezanost s roditeljima što utječe na cjelokupan razvoj djeteta. Emocionalna veza između roditelja i djeteta je izuzetno važna jer je to prva emocionalna veza koju dijete stvara. Time dijete stvara negativne osjećaje i nepovjerenje koji utječu na sve daljnje socijalne veze koje stvara, a time mogu nastati mentalni problemi u daljnjem razvoju pa i kod odrasle osobe.⁵

⁴ McGlone, F., Wessberg, J., & Olausson, H. (2014). Discriminative and Affective Touch: Sensing and Feeling. [pristup: 03.09.2024]

⁵ Elder, B. (2016). Tactile Learning: How Your Child Learns through Touch and their Tactile System [pristup: 10.08.2024]

4. Referentni primjeri i motivacija

Motiv za izradu praktičnog rada proizlazi iz želje za kreiranjem objekta koji će biti vizualno privlačan te omogućiti promatraču da ga fizički dotakne. Nakon razmatranja aspekta koji nas potiču na senzorno iskustvo, konačna odluka je bila upotreba mekih materijala poput tekstila kao osnovnog sredstva u ovom radu. Kada se spominje skulptura, prva asocijacija o materijalu jest da je napravljen od tradicionalnih kiparskih materijala čija su svojstva čvrstoća, otpornost, stabilnost i dugotrajnost. Tekstil je materijal koji je sasvim suprotan u usporedbi s prethodno spomenutim materijalima; mekan je, lagan i propadljiv. Prvi korak bio je učenje tehnika heklanja i pletenja. Spomenute tehnike smatraju se tradicionalnim tehnikama u mnogim kulturama i često se prenose s koljena na koljeno, uče se od baki ili majki. Učenje ovih tehnika može služiti kao intimni trenutak koji povezuje djecu s njihovim majkama ili bakama koje su ih tome i učile. Ove se tehnike većinom vežu uz funkcionalne predmete poput odjevnih predmeta. Istraživanjem i proučavanjem tekstila u umjetnosti, spominje se nekoliko umjetnika koji su bili inspiracija za izradu rada. Najveća inspiracija za nastanak ovoga rada je umjetnica Toshiko Horiuchi MacAdam. Umjetnica koja se bavi tekstilom te svoja djela stvara pletenjem i heklanjem. Iste tehnike korištene su u izradi rada *Vrlo zapetljana priča*, što je i potaknulo interes za ovu umjetnicu. Toshiko Horiuchi MacAdam vjeruje da njezini radovi ožive tek kada promatrač dođe u kontakt s njima, a to je otkrila kada su se djeca u galeriji počela penjati po njezinom radu, tvrdi kako joj je to „otvorilo oči“. Njezina djela poput *Knitted Wonder Space* (slika br. 3) funkcioniraju poput dječjeg igrališta. Provela je tri godine istražujući igrališta i parkove u Tokiju, razočarana svojim istraživanjem odlučila je posvetiti svoje radove djeci. Krenula je u izradu prostora koji služe kao igrališta gdje se djeca mogu slobodno igrati, razvijati svoju imaginaciju i socijalne sposobnosti. Njezine heklane instalacije inspirirane su maternicom, mekane i elastične površine koje reagiraju na svaki pokret asociraju na majčinu maternicu ili krevetić. Instalacije se kreću poput valova, zbližavaju djecu i potiču ih na međusobnu interakciju.⁶

⁶ Quirk, V. (2012). Meet the Artist Behind Those Amazing, Hand-Knitted Playgrounds [pristup: 29.08.2024]

Slika 3: Toshiko Horiuchi MacAdam, *Wonder Space II*, Hakone Open Air Museum, (2009), tekstil

Još jedna inspiracija za izradu rada bila je serija radova *Nud* umjetnice Sarah Lucas. To je serija radova koja se sastoji od apstraktnih organskih formi koje predstavljaju žensko tijelo. Sarah Lucas objašnjava da riječ *nud* dolazi od fraze koju je njezina majka koristila „in the nuddy“ što znači gol ili gola. Na slici br. 4 prikazane su skulpture izrađene od najlonskih čarapa boje kože koje su napunjene mekanim punjenjem i ojačane žicom koja također pomaže da rad zadrži željeni oblik. Radovi prikazuju upetljane udove s neravnom površinom. Najlonske čarape koje se uobičajeno koriste za prekrivanje kože ovdje imitiraju kožu. Radovi su postavljeni na sive blokove koji su svojom čvrstoćom u kontrastu s mekanom skulpturom.⁷

⁷ Hope, C., (2020) *The Art Story: Sarah Lucas* [pristup: 10.08.2024]

Slika 4: Sarah Lucas, *Nud*, (1962.) , tekstil

5. Vrlo zapetljana priča

Dodir je jedno od osjetila koje često zanemarujemo i ne koristimo u potpunosti. Smatram da je ono jednako važno za percepciju svijeta oko nas, kao što su to vid ili njuh. Često izbjegavamo dodirivanje predmeta u našoj okolini zbog straha da ćemo ih zaprljati, oštetiti ili su nam jednostavno odbojni. Osobno, osjećam snažnu potrebu doživjeti okolinu dodirom jer me tekstura predmeta fascinira; dodirom dobivamo važne informacije o materijalu i ponekad o načinu izrade predmeta. Taktilna percepcija nadopunjuje vizualne informacije koje primamo. U kiparstvu tekstura je izuzetno važna komponenta koja se, nažalost, najčešće doživljava samo vizualno. Moja je namjera bila omogućiti svakom promatraču da moj rad iskusi u kontekstu taktilnog doživljaja. Taktilnost je ključno svojstvo umjetničkih djela. U kontekstu umjetnosti ona označava kvalitetu površine koja se može percipirati dodirom i koja doprinosi cjelokupnom doživljaju umjetničkog djela. Tekstura površine ne doprinosi samo taktilnom, već i vizualnom efektu. Iako se taj pojam najčešće povezuje sa skulpturama, on je također ključan i u slikarskim radovima. Taktilnost uključuje aspekte poput tvrdoće, glatkoće, topline, težine i vlažnosti. Kada se taktilni i vizualni efekti spoje, dolazimo do cjelovitog, polimedijskog doživljaja.⁸ Budući da je temeljna ideja mog rada interakcija s publikom, okarakteriziran je kao interaktivan. Interaktivna umjetnost obuhvaća radove koji se temelje na odnosu između stimulusa koji umjetnik nudi svojim djelom i reakcije publike na taj stimulus. Neka se umjetnička djela dovršavaju sudjelovanjem publike, a njihove reakcije dovršavaju rad. Ipak, svako se djelo može smatrati interaktivnim u estetskom smislu jer poziva na estetsku reakciju promatrača. "Smrt autora", o kojoj piše Roland Barthes, naglašava ulogu promatrača u dovršavanju umjetničkog djela.⁹ Rad *Vrlo zapetljana priča* polazi od linije; kada promatramo vunu ili konac, možemo ih sagledavati kao prostorne linije koje svojim kretanjem u prostoru stvaraju nove oblike. Proces izrade započela sam heklanjem, istražujući i učeći različite tehnike heklanja, koristeći se raznim vrstama vune kako bih postigla što veću raznolikost tekstura. Također, naučila sam i plesti kako bih dodatno obogatila teksturalnu raznolikost svog rada. Svi oblici izrađeni su u obliku tuba koje su kasnije ispunjene poliesterskim punjenjem za jastuke. Cilj mi je bio popuniti šuplje tube koje su same po sebi vrlo mekane, a poliestersko punjenje omogućilo je da tube, unatoč punjenju, zadrže mekoću i prozračnost te da stvore volumen u prostoru. S obzirom na to da se moj rad temelji na istraživanju teksture, odlučila sam uključiti različite vrste tekstila, pa sam

⁸ Šuvaković, M. (2005) *Pojmovnik suvremene umjetnosti*. : 606

⁹ Šuvaković, M. (2005) *Pojmovnik suvremene umjetnosti*. : 279

koristila najlonske čarape kao dodatni materijal. U usporedbi s vunom najlon ima zaglađenu teksturu koja stvara kontrast i raznolikost u radu. Neke od najlonskih čarapa ispunjene su poliesterskim punjenjem, dok su druge ispunjene vatom kako bi se izbjegla monotonija u radu. Na neke čarape ušila sam plastične perle koje, osim što doprinose raznolikosti teksture i boje, donose radosti i podsjećaju na igračke. Dječji, mladenački duh ključan je element mog rada. Koristila sam pretežno pastelne, nježne boje kako bih stvorila asocijacije na igračke. Mekoća rada koja podsjeća na jastuk ili dekiću, u kombinaciji s bojama priziva sjećanja na djetinjstvo. Svjetloružičasta boja, koja dominira radom, često se povezuje sa ženstvenošću i mladošću, što se uklapa s tehnikama korištenim za izradu rada jer se pletenje, heklanje i šivanje povijesno povezuju sa ženama. Ružičasta boja, osim toga, često asocira na ljubav, mekoću i nježnost, čime se dodatno naglašavaju ti aspekti moga rada čineći ga vizualno još mekšim i privlačnijim na dodir. Istraživanja sugeriraju da ružičasta boja ima snažan utjecaj na raspoloženje te smiruje i stimulira ljudski um. Jedno od najpoznatijih istraživanja na ovu temu je *Tranquilizing effect of color reduces aggressive behavior and potential violence*, koje je proveo A. G. Schauss, a u kojem je dokazano da kratkotrajno izlaganje ružičastoj boji značajno smanjuje agresiju i nasilno ponašanje¹⁰. Bijela boja, koja se također pojavljuje u radu, često se povezuje s čistoćom, nevinošću i naivnošću. Smatra se da bijela boja ima smirujući učinak na čovjeka, pa smatram da se dobro uklapa s pastelnom ružičastom koja dominira radom, budući da obje boje imaju isti umirujući učinak. Asocijacija bijele boje s nevinosti i naivnošću naglašava aspekt djetinjstva prisutan u mom radu. Kako bih postigla kontrast, koristila sam i plavu boju. Iako se plava boja često gleda kao "muška" u kontrastu s ružičastom, koristila sam svjetloplavu nijansu koja se povezuje sa sigurnošću, mirom, razumijevanjem i mekoćom. Iako stvara kontrast, plava boja svojim atributima harmonično se uklapa s ostalim bojama i ne narušava mir koji one stvaraju, već mu doprinosi. Tamnoplava se pojavljuje samo na jednom dijelu rada kao osobni pečat jer je ta boja bila dominantna u mojoj sobi iz djetinjstva. Iako je u kontrastu s ostalim bojama, za mene ona dodaje osjećaj nostalgije i uklapa se u osobni aspekt rada vezan uz djetinjstvo. Tamnoplava boja često se povezuje s pojmovima poput stabilnosti, znanja, ozbiljnosti, integriteta, samopouzdanja i mudrosti, što su atributi koje češće povezujemo s odraslom dobi pa taj dio rada simbolizira odrastanje. To je najmanji dio rada i predstavlja bijeg i strah od činjenice da svi jednom moramo odrasti. Plava boja također se često povezuje s tugom, pa tako ističe tugu za prošlim djetinjstvom. Sljedeća boja koja se pojavljuje na radu je zelena. Osim što se zelena boja često povezuje s prirodom, vjeruje se da je najmirnija boja za ljudsko oko. Time

¹⁰ Schauss, A., (1979), *Tranquilizing Effect of Color Reduces Aggressive Behavior and Potential Violence*

zeleni boji nastavlja niz smirujućih boja korištenih u radu. Sve su boje odabrane s ciljem stvaranja sklada i harmonije što se suprotstavlja naizgled nasumičnom ispreplitanju formi unutar rada.

Slika 5. *Vrlo zapetljana priča*, 2024., tekstil

Slika 6: Vrlo zapetljana priča, detalj, (2024)., tekstil

Slika: 7. Vrlo zapetljana priča, proces izrade (2024)., tekstil

6. Zaključak

Tekstil se kao materijal koristi već tisućama godina, tijekom povijesti i sve do danas uglavnom se koristio za izradu uporabnih predmeta, poput odjeće. Osim za izradu funkcionalnih predmeta u današnje vrijeme koristi se i umjetnosti. Rad *Vrlo zapetljana priča* predstavlja sintezu taktilnosti, umjetničkog izraza i interaktivnosti, naglašavajući važnost dodira u doživljavanju umjetničkih djela. Upotrebom mekih materijala poput tekstila, kombiniranjem tradicionalnih tehnika heklanja, pletenja i šivanja, nastao je rad koji, osim što vizualno privlači, potiče promatrača na interakciju. Naglasak na pastelne boje i nježne teksture evocira sjećanja na djetinjstvo, istražuje povezanost boja s emocionalnim stanjima te propituje granice između umjetnosti i zanata. *Vrlo zapetljana priča* nije samo vizualno iskustvo već i poziv na aktivno sudjelovanje publike dodirom i emocionalnim angažmanom.

7. Literatura

1. Barnes, S. i Cole, M. (2022). Textile Art: How an Ancient Practice Continues To Reinvent Itself. URL:
<https://www.bing.com/ck/a?!&&p=546778a401d50d3aJmltdHM9MTcyMTYwNjQwMCZpZ3VpZD0zMjdhYzljYy1jNjBkLTY0OTQtMTIxOS1kZDRkYzcyOTY1ZmUmZW5zaWQ9NTIxMg&ptn=3&ver=2&hsh=3&fclid=327ac9cc-c60d-6494-1219-dd4dc74965fe&psq=https%3a%2f%2fmymodernmet.com%2fcontemporary-textile-art-history%2f&u=alaHR0cHM6Ly9teW1vZGVybm1ldC5jb20vY29udGVtcG9yYXJ5LXRleHRpbGUtYXJ0LWhpc3Rvcnkx&ntb=1> [pristup: 22.07.2024]
2. Elder, B. (2016). Tactile Learning: How Your Child Learns through Touch and their Tactile System URL: <https://ilslearningcorner.com/2016-05-tactile-learning-how-your-child-learns-through-touch-and-their-tactile-system/> [pristup: 10.08.2024]
3. Hope, C., (2020) The Art Story: Sarah Lucas, URL:
<https://www.theartstory.org/artist/lucas-sarah/> [pristup: 10.08.2024]
4. McGlone, F., Wessberg, J., & Olausson, H. (2014). Discriminative and Affective Touch: Sensing and Feeling, URL: <https://sci-hub.se/10.1016/j.neuron.2014.05.001> [pristup: 03.09.2024]
5. Rogers, K. Art History 101: Unraveling the History of Textile Art. URL:
<https://art.art/blog/art-history-101-unraveling-the-history-of-textile-art> [pristup: 22.07.2024]
6. Quirk, V. (2012). Meet the Artist Behind Those Amazing, Hand-Knitted Playgrounds. URL: <https://www.archdaily.com/297941/meet-the-artist-behind-those-amazing-hand-knitted-playgrounds> [pristup: 29.08.2024]

7. Schauss. A., (1979), Tranquilizing Effect of Color Reduces Aggressive Behavior and Potential Violence, URL: <https://isom.ca/article/tranquilizing-effect-of-color-reduces-aggressive-behavior-and-potential-violence/> [pristup: 03.09.2024]
8. Stephenson, K., (2022), The art story: Textile Art, URL: <https://www.theartstory.org/movement/textile-art/> [pristup: 03.09.2024]
9. Šuvaković, M. (2005) Pojmovnik suvremene umjetnosti. Horetzky, Zagreb, Vlees & Benton Ghent

8. Prilozi

Slika 1: egipatska *haljina Tarkhan* (oko 3000. god. pr. Kr.), URL:

<https://hr.sott.net/article/7398-Drevna-egipatska-haljina-Tarkhan-stara-5000-godina>

Slika 2: fragment *Bayeux* tapiserije. (11.st.), URL: <https://www.bayeuxmuseum.com/en/the-bayeux-tapestry/discover-the-bayeux-tapestry/explore-online/>

Slika 3: Toshiko Horiuchi MacAdam, *Wonder Space II*, Hakone Open Air Museum, tekstil, (2009)URL: <https://www.archdaily.com/297941/meet-the-artist-behind-those-amazing-hand-knitted-playgrounds>

Slika 4: Sarah Lucas, *Nud*, (1962) , tekstil, URL:

<https://www.britishcouncil.uz/en/programmes/arts/new-past/sarah-lucas>

Slika 5: *Vrlo zapetljana priča*, (2024)., tekstil - fotografija autora

Slika: 6. *Vrlo zapetljana priča*, detalj, (2024)., tekstil – fotografija autora

Slika: 7. *Vrlo zapetljana priča*, proces izrade (2024)., tekstil – fotografija autora